

XAVIER SALA I MARTÍN I JOAN OLIVER

Autors de la proposta «Dèficit fiscal» de la Fundació Catalunya Oberta

«Per aprovar un Estatut així, és millor guardar-se el cartutx i esperar»

MARIANO HERRERA

El professor d'Economia Xavier Sala i Martín i l'economista i periodista Joan Oliver

DOSSIER ECONÒMIC
Barcelona

El professor d'Economia de la Universitat de Columbia i la UPF, Xavier Sala i Martín, i el periodista, economista i director de la Fundació Catalunya Oberta, Joan Oliver, han redactat la seva proposta per reduir el dèficit fiscal català, que presenten a través d'aquesta Fundació. Expliquen la seva fórmula, basada a posseir la clau de la caixa i en més inversions per part de l'Estat a Catalunya com a única via pos-

sible per reduir el dèficit fiscal. No val a cedir en aquest aspecte durant la negociació de l'Estatut. Si no, més val deixar-ho córrer. Tots dos han participat en el «Dossier Actual de Debat».

—En un moment en què la discussió sobre finançament autonòmic se centra en si casa o no amb la Constitució, el plantejament que vostès fan prescindeix completament d'això, oi?

—XS: Sí. L'objectiu de l'escrit no és entrar en el debat polític.

—Però ho fan en plena discussió sobre el finançament a Catalunya.

—És un atzar de la vida.

—No hi ha cap voluntat d'influir o condicionar?

—No

—Pensen que s'està rebaixant massa el plantejament?

—Més que rebaixant, la impressió és que no s'està discutint de debò. És a dir, s'està fent un debat superficial sobre quants calés té la Generalitat, però no s'està discutint el problema de veritat: el dèficit fiscal. El problema no rau en el

finançament de la Generalitat, que va millorant amb el temps, sinó que es troba en la inversió d'infraestructures que fa l'Estat. Nosaltres diem que el problema del dèficit fiscal és resoluble. Si els polítics decideixen que aquest és el moment, endavant. Però el que s'està parlant no serveix per resoldre el dèficit fiscal sinó una altra cosa.

—Tot i que la seva proposta sigui per un atzar de la vida, pensen que poden influir amb alguna cosa en el debat actual?

—XS: Fa molts anys que publiquem escrits com aquest. El que és una casualitat de la vida és que, de sobte, el PSC se n'adoni. Una

«El problema no rau en el finançament de la Generalitat sinó en la falta d'inversió en infraestructures que fa l'Estat»

altra cosa que a mi em sembla és que, si hem de fer un Estatut, ha de solucionar el problema principal, i no solament millorar una mica el finançament dels partits que són al Govern. D'altra banda, hi ha un fenomen molt important que cal resoldre, que és el concepte de solidaritat: és molt perjudicial per al país que, a l'hora d'establir una política econòmica, es parli de solidaritat. Una de les missions d'un Govern és la solidaritat, però una altra d'igual o de més important és l'eficiència. I en el debat sobre

el finançament, per exemple, es parla molt de solidaritat i molt poc d'eficiència. Què vull dir? Primer, que els impostos els han de decidir els catalans, perquè l'estructura econòmica catalana és diferent. Segon, la clau de la caixa l'ha de tenir Catalunya, perquè dona poder de negociació davant de Madrid, com passa al País Basc.

JO: Una de les coses que ens preocupen és que no s'acaba d'explicar quin és l'origen del dèficit fiscal de Catalunya. Com diem, la nostra tragèdia no és un problema de finançament del Govern català, és un problema de les inversions i de la despesa de l'Estat. Si ens pensem que podem resoldre el nostre problema del dèficit fiscal a través de resoldre, en part, el problema des del finançament del Govern català, ens equivoquem. Perquè el dèficit fiscal es genera a causa que històricament la inversió de l'Estat a Catalunya és inferior a la que correspondria per qualsevol criteri. Per això, l'únic sistema que funciona és donar una solució que et garanteixi les inversions de l'Estat. Si la Generalitat tingués els diners, podria fer dues coses: decidir que les inversions ja les fa el Govern català o bé descomptar dels pagaments que s'han de fer a l'Estat tot allò que aquest deixa d'invertir a Catalunya. L'únic mecanisme possible és controlar des d'aquí els diners.

—Això significaria posar tota la carn a la graella en el tema de l'Agència Tributària?

—Sí, és un dels puntals.

—Considera que l'Agència Tributària que planteja actualment l'Administració s'està fent com s'hauria de fer?

—JO: El que s'ha de discutir no és com ha de funcionar o trobar la diferència entre coordinada i consorciada, sinó que pugui prendre decisions autònomes. S'hauria d'aconseguir una Agència Tributària com la de Navarra, que té la capacitat de recaptar els impostos i que pacta amb l'Administració de l'Estat quina part li dona.

...continua en la pàgina següent

► «Els dèficits fiscals no se solucionen amb les balances comercials!»

—El dèficit fiscal, no està compensat amb les balances comercials?

—JO: No. No. No! Mira: imagina't que jo sóc ric i tinc cinc euros i un bolígraf valorat en cinc euros. En l'exercici magnànim de la solidaritat et transfereixo cinc euros. I ja tenim la solidaritat i el dèficit fiscal de cinc euros. Ara imagina't que tu vols un bolígraf, vas al mercat i em compres el meu bolígraf de cinc euros, amb el mateix bitllet que jo t'havia donat. Ara jo tinc cinc euros i tu, un bolígraf d'aquest mateix valor. Quin és ara el valor del dèfi-

cit fiscal? Exactament el mateix: cinc euros. El superàvit comercial no ha compensat el dèficit fiscal.

XS: A més, amb la globalització, és molt probable que surti a fora a comprar un bolígraf més barat. I els que hi sortim perdent som els més rics. A qualsevol que digui que el dèficit fiscal es compensa amb les balances comercials li proposo aquest negoci. Que em doni cent euros i ja m'encarrego jo de comprar-li els pantalons, que segur que hi surto guanyant. I és precisament el que està passant aquí, a Espanya: ens foten els pantalons.

«La solidaritat s'ha d'anar reduint. Els ajuts i almoines regionals no funcionen»

...ve de la pàgina anterior

—És compatible l'eficiència amb la solidaritat?

—XS: La proposta que fem nosaltres és un intent de fer-les compatibles. Eficiència en l'àmbit del finançament vol dir dues coses: tots els estudis demostren que les transferències per al desenvolupament entre països o regions no funcionen. El 0,7% i les taxes Tobin són un fracàs. Els països no es desenvolupen a través d'ajuts o almoines internacionals i, per tant, s'han d'eliminar. I l'altra cosa que significa és que la solidaritat implica que el Govern gasta més a casa dels pobres i l'eficiència, que el Govern gasta més a casa dels rics. El Govern ha de fer un mitjana entre eficiència i solidaritat. L'eficiència dicta que aquí gastin un 21% i la solidaritat dicta que aquí gastin 16%. La solidaritat s'ha d'anar reduint gradualment i, així, paral·lelament, s'anirà reduint el dèficit fiscal. D'aquesta manera, la solidaritat, que ara és d'un 37% dels impostos que paguem els catalans, es reduiria a un 18% en un any, a un 15% el següent i, després, a un 13%, que no està pas gens malament.

—Quant temps tardaríem fins que s'arribés a un dèficit zero?

—És infinit. Si realment els ajuts funcionessin i realment els espanyols convergissin, la proporció de la població i dels pagaments seria la mateixa i tots quedaríem en un 16%.

—I no tem la fractura? Que els rics siguin cada cop més rics i els pobres, més pobres?

—JO: Els catalans volem administrar-nos a la nostra manera. Evidentment perquè som un subjecte polític diferenciatiu. I la discussió és quin de diferenciatiu té Catalunya com a subjecte polític.

—XS: Tenim tot el dret de queixar-nos, tot i que la gent espanyola del PP intenti portar-ho a l'absurd dient: «mira que burros!, on aniran a parar?». Doncs anirem a parar fins al final. Perquè

«Tot i que els espanyols del PP diguin: "mira que burros!, on aniran a parar?", tenim tot el dret d'arribar fins al final»

a mi, com a ciutadà, m'emprenya que l'alcalde només gastí allà on té vots. I no solament això, sinó que vull tenir el dret d'independitzar-me si això continua passant. I no ho dic en teoria sinó que ho he portat a la pràctica. Jo abans de marxar als EUA era ciutadà de Bellaterra (Cerdanyola), un poble profundament explotat perquè pràcticament tots els ciutadans votaven Convergència i, com que Cerdanyola era socialista, ni ens asfaltaven els carrers. I vam

crear un moviment independentista, merament fiscal, tipus Thomas Jefferson en la Declaració d'Independència americana, que es va propugnar per un dèficit amb la Corona britànica.

—Suposo que amb totes aquestes idees voleu influir en algun partit. Com voleu fer tot això pràctic?

—JO: Darrere de l'actuació de tot polític sempre hi ha la idea que un economista i un pensador ha tingut, de vegades vint anys abans. El tema del dèficit fiscal fa molts anys que va... El 1960, el Govern basc ja discutia el dèficit fiscal, i també en parlaven Duran i Bas, el doctor Robert o Ramon Trias Fargas. I a tots els deien que estaven sonats. Els anys vuitanta torna a haver-hi una generació d'economistes que tornen a parlar d'això. Avui es té clar que això no funciona i que el dèficit fiscal és el principal problema d'aquest país. Els catalans tenen molt clar qui volen que es quedi els seus impostos: el 64% prefereix que sigui el Govern català. Per tant, podem dir que en tot aquest temps s'ha anat conscienciant d'aquest problema, ho hem fet entre tots. Els que tenen un altre ofici que no és el nostre diuen que ara, per la conjuntura política, és el moment d'abordar aquest tema. Jo, en això, no m'hi vull ficar.

—És que, si no ho fan ells no es farà.

—JO: Ningú no diu que es faci ara. Del que s'està parlant ara, si s'aplica, veurem com es resol.

L'Estatut que s'està fent agafa l'Estatut de 1979, que era la llei, diríem, i va fent el reglament d'una manera molt més detallada perquè no ens puguin tornar a fotre. Això, en l'àmbit del finançament, serveix per a alguna cosa? Ho veurem amb les conseqüències. Personalment, només té sentit gastar el cartutx d'un nou Estatut per fer un nou finançament. I l'únic article que l'Estatut demana per a un bon finançament és el que digui que Catalunya té la clau de la caixa. Tots els altres poden aportar una certa millora, però no requereixen fer un Estatut.

XS: Com diu el Joan, no és clar que la proposta de finançament de l'Estatut que es planteja millori el dèficit fiscal. I l'argument que es dona sempre és que s'ha d'actuar dins de les possibilitats, que s'ha d'aprovar a Espanya, etc. Però tot això pressuposa que s'ha d'aprovar un Estatut. I hi ha una altra alternativa: que és guardar-se el car-

«No és clar que la proposta actual millori el dèficit fiscal. I l'argument que es dona és que s'ha d'actuar dins de les possibilitats»

tutx i esperar que les conjuncions estel·lars siguin millors. Perquè no tenim dos cartutxos, en tenim un en 25 anys. Per aprovar una merdeta, ens podem quedar igual que estem ara. Perquè aprovar un Estatut que ens deixi igual 25 anys més, és perillosíssim. D'aquesta alternativa sembla que ningú no en vol parlar: deixar-ho córrer. ♦

Informació elaborada per Francesc Muñoz, Marisa Anglés, Fran García i Joan Foguet